

“Wat vind jij ervan? De Taalunie vraagt, jongeren antwoorden.”

Resultaten van de jongerenbevestigingen via de sociale media van Taalhelden.org in 2021.

Lezen en **internationaliseren** zijn speerpunten in de beleidsperiode 2020-2024 van de Taalunie. Om te weten hoe in taal geïnteresseerde jongeren hiernaar kijken, heeft het Algemeen Secretariaat van 10 mei tot 14 juni 2021 **twee bevestigingen** uitgevoerd via de sociale media van de jongerenwebsite Taalhelden.org. Deze zijn anoniem en puur op interesse afgenomen. Er zijn geen persoonlijke gegevens geregistreerd en er zijn geen prijzen aan gekoppeld om tot deelname te stimuleren. De jongeren werden via verschillende oproepen naar één van de twee bevestigingen geleid. Op het einde van de ene bevestiging kregen ze de kans om ook nog aan de andere deel te nemen.

In totaal hebben er 47 personen deelgenomen aan de bevestiging over lezen, van wie er 18 geen enkel antwoord hebben gegeven, en 55 aan deze over internationaliseren, van wie er 11 geen enkel antwoord hebben gegeven. Zo zijn we uiteindelijk tot **29 respondenten voor lezen** (van wie 25 volledig en 4 onvolledig) en **44 respondenten voor internationaliseren** (van wie 33 volledig en 11 onvolledig) gekomen. Het spreekt voor zich dat deze beperkte aantallen geenszins representatief zijn voor alle in taal geïnteresseerde jongeren in Nederland en Vlaanderen. We dienen deze bevestigingen dan ook als louter indicatief te beschouwen en uit de antwoorden geen al te harde conclusies te trekken. Om dit voor ogen te blijven houden, geven we enkel de absolute cijfers mee en zetten we deze niet om in percentages. Tot slot noteren we na elke bevestiging met de nodige voorzichtigheid **enkele vingerwijzingen voor ons beleid**.

1 Lezen

47 deelnemers: 29 respondenten (25 volledig + 4 onvolledig) + 18 geen enkel antwoord.

1.1 Wat is het laatste boek dat je hebt gelezen? Geef titel en auteur graag.

25 respondenten.

- 23 keer proza (17 keer fictie + 6 keer non-fictie) + 2 keer poëzie.
  - 20 keer voor volwassenen + 2 keer voor jongeren + 1 keer van een jongere.
  - 20 van de 21ste eeuw (10 Nederlands + 10 Engels) + 5 ouder (3 Nederlands + 2 Engels).
  - 13 in het Nederlands (waarvan 4 uit Vlaanderen) + 12 in het Engels (waarvan 2 in Nederlandse vertaling).
- *Onze respondenten lezen vooral hedendaags proza voor volwassenen en putten hiervoor in gelijke mate uit de Nederlands- en Engelstalige literatuur. Literatuur uit andere talen ontbreekt.*

1.2 Vond je dit een goed boek? Waarom wel of niet?

25 respondenten.

- ja, want: **17**, vanwege inleving (6), stijl (6), inzichten (6), grappig (2), meeslepend (1), andere wereld en verbeelding (1), thema (1), poëzie (1).
  - nee, want: **1**, vanwege foutje (iemand heeft drie keer ja geantwoord).
  - tussenin, want: **7**, vanwege moeilijke taal (3, waarvan 2 keer bij oudere literatuur en 1 keer bij non-fictie), veel kennis (2 bij non-fictie), ongenueanceerd (1 bij non-fictie), verhaal in het midden van het boek klaar (1 bij non-fictie), verplicht voor school (1), "heel dark" (1).
- *Onze respondenten vinden het fijn om zich in te kunnen leven en nieuwe inzichten op te doen. Een goede schrijfstijl kan een boek maken, moeilijke en verouderde taal kan het ook kraken.*

1.3 Welke boeken spreken jou het meest aan? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

29 respondenten.

- avontuurlijke: **9**
  - spannende: **15**
  - herkenbare: **12**
  - romantische: **11**
  - filosofische: **9**
  - poëtische: **10**
  - (ook nog) andere, zoals: **5**, nl. realistisch (1), historisch (1), non-fictie (1), fantasie (1) en gevoelens en relaties (1).
- *Onze respondenten houden van uiteenlopende boeken en geven geen duidelijke voor- of afkeur aan van welke hen het meest of minst aanspreken, al mogen ze van de meesten wel spannend zijn.*

1.4 Lees je graag uit jezelf of enkel omdat het moet? Kan je ook zeggen waarom?

28 respondenten (resultaat 22 door 6 keer geen enkel antwoord).

- ik lees graag uit mezelf, want: 13, want ontsnappend (4), ontspannend (4), ontdekkend (3), goed voor ontwikkeling (1) en mee opgegroeid (1).
  - ik lees enkel omdat het moet, want: 3, want ik doe liever andere dingen (2) en Nederlands is te moeilijk voor mij (1).
  - tussenin, want: 6, want de boeken die we moeten lezen voor school zijn niet echt mijn ding (3), ik lees enkel graag als het mij echt aanspreekt (1), ik lees enkel op vakantie of als het informatief is (1) en ik lees niet vaak genoeg (1).
- *Onze respondenten lezen vooral graag uit zichzelf en minder omdat het moet. Als ze graag uit zichzelf lezen, dan doen ze dit vooral om aan de werkelijkheid te ontsnappen en te ontspannen. Als ze minder graag uit zichzelf lezen, dan komt dat vooral omdat ze liever andere dingen doen. De boeken die ze voor school moeten lezen, spreken sommigen minder aan.*

1.5 Wat vind je zelf verrijkend aan lezen? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

28 respondenten.

- het is goed dat ik het kan: **11**
  - ik vermaak mij ermee: **18**
  - ik word er beter mee in taal: **18**
  - ik leer ermee bij over de wereld, vroeger, nu of later: **19**
  - ik leer er andere gevoelens en gedachten mee kennen: **19**
  - (ook nog) andere zaken, zoals: **1**, lezen in andere talen bevordert mijn kennis van culturen.
- *Onze respondenten vinden lezen verrijkend om diverse redenen en schuiven niet één topreden naar voren, maar voor de meesten gaat het wel verder dan het louter technisch kunnen lezen.*

1.6 Moet of moest je boeken lezen voor jouw school of opleiding? Indien ja, hoeveel per jaar?

28 respondenten.

- nee: **6**, althans geen verdere antwoorden.
  - ja, namelijk: **22**, namelijk 2 tot 4 (1), 3 (3), 4 (7), 5 (1), 6 (2), 8 (4), 9 (1), 10 (2) en 12 (1) per jaar voor alle talen samen (3 gezegd) en ook nog hoofdstukken en extracten (1 toegevoegd).
- *De meeste respondenten moe(s)ten rond de 4 boeken per jaar lezen voor hun school of opleiding (14 van 2 tot 6 boeken), maar een aanzienlijk aantal ook wel 8 boeken of meer (8 van 8 tot 12).*

1.7 Moet of moest je voor jouw school of opleiding ook opdrachten maken bij de boeken die je moet of moest lezen? Indien ja, welke, wat vind of vond je ervan, en waarom?

25 respondenten.

- nee: **5**, althans geen verdere antwoorden.
  - ja, namelijk, dit en want: **20**, namelijk mondeling examen (8), leesverslagen (5), boekbesprekingen (4), boekopdrachten (3), schrijfopdrachten (3), spreekopdrachten (3), leesvlog (2), eigen mening geven (1). Hierbij 11 positieve, 8 negatieve en 4 neutrale beoordelingen, waarbij opdrachten en mondelinge examens zowel leuk als niet leuk worden gevonden: opdrachten 6 leuk en 4 niet leuk, mondelinge examens 2 leuk en 3 niet leuk.
- *De meeste respondenten moe(s)ten opdrachten maken bij de boeken die ze moe(s)ten lezen en voor een aanzienlijk aantal is of was dat ook aan een mondeling examen gekoppeld. Sommigen vinden/vonden opdrachten of mondelinge examens leuk, terwijl anderen ze juist verschrikkelijk vinden/vonden.*

1.8 Wat zou je zelf nog meer over boeken willen leren? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

25 respondenten.

- waarom ze worden geschreven: **3**
  - wat ze ons over tijd en cultuur vertellen: **12**
  - hoe ze worden gemaakt en uitgegeven: **7**
  - hoe ik er zelf een kan schrijven en publiceren: **13**
  - (ook nog) andere zaken, zoals: **0**
- *Onze respondenten willen minder weten waarom boeken worden geschreven en hoe deze worden gemaakt en uitgegeven dan hoe ze zelf boeken kunnen schrijven en publiceren en wat deze over tijd en cultuur kunnen vertellen. Ze tonen hiermee vooral eigen creativiteit en een brede interesse.*

1.9 Zijn er nog andere zaken die je ons over lezen wilt laten weten?

- “Lezen is leuk.”
- “Wie niet van lezen houdt, heeft het juiste boek nog niet gevonden.”
- “Lezen wordt flink onderschat terwijl het één van de mooiere dingen in het leven is.”
- “Engelstalige boeken vind ik vaak interessanter dan Nederlandstalige.”
- “Ik schrijf zelf ook poëzie.”

Vingerwijzingen voor ons beleid rond lezen

- Jongeren lijken meer bezig met hedendaagse boeken dan met klassiekers. Het is een taak hen hiermee toch in contact te brengen. De geactualiseerde website literatuurgeschiedenis.org kan hierbij helpen.
- Jongeren lijken vooral bekend met oorspronkelijk Nederlands- en Engelstalige literatuur, al lezen ze voor andere taalvakken op school ook boeken in andere talen. Het is een taak hen ook anderstalige literaturen te leren kennen. Literaire vertalingen kunnen hierbij helpen.
- Jongeren lezen om zich in te leven en te ontsnappen en zich te vermaken en te ontspannen, maar ook om bij te leren over de wereld, een tijd en een cultuur, gedachten en gevoelens te leren kennen, beter te worden in taal en ook zelf met literatuur aan de slag te gaan.
- Jongeren moeten bijna allemaal lezen voor school, velen rond de 4 boeken per jaar, maar een aanzienlijk aantal ook wel 8 of meer. Het is belangrijk dat ze hieraan plezier blijven beleven, bijvoorbeeld door de boeken aan te laten sluiten op hun eigen leesmotivaties en -interesses, zoals deze die hierboven in hun algemeenheid bij elkaar zijn gebracht.
- Jongeren moeten veel opdrachten maken bij de boeken die ze moeten lezen voor school en leggen er vaak een mondeling examen over af. Niet iedereen vindt het één of het ander even leuk. Het is dus belangrijk dat er voldoende variatie in de opdrachten en de testwijzen wordt behouden, zodat zo veel mogelijk jongeren hiermee worden aangesproken.

2 Internationaliseren

55 deelnemers: 44 respondenten (33 volledig en 11 onvolledig) + 11 geen enkel antwoord.

2.1 Heb je weleens les gekregen in een andere taal dan Nederlands? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

44 respondenten (resultaat 45 door 7 keer extra ja, maar 6 keer geen enkel antwoord).

- ja, want ik volg of volgde anderstalig onderwijs: **9**
  - ja, want ik volg of volgde twee- of meertalig onderwijs: **10**
  - ja, zelfs bij een aantal zaakvakken, zoals wiskunde of geschiedenis: **6**
  - ja, maar enkel bij andere taalvakken, zoals Engels, Frans of Duits: **19**
  - nee, alles is of was altijd in het Nederlands: **1**
- *Op één na hebben al onze respondenten al les gekregen in een andere taal dan Nederlands. Een groot aantal heeft zelfs anders-, twee- of meertalig onderwijs gevolgd (9 + 10), maar een even groot aantal heeft enkel les gekregen in een andere taal bij andere taalvakken (19). Een kleiner aantal heeft ook bij enkele niet-talige zaakvakken les kregen in een andere taal (6).*

2.2 In welke andere talen dan Nederlands krijg of kreeg je les? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

42 respondenten.

- in geen enkele andere taal: **1**
  - ook in het Engels: **32**
  - ook in het Frans: **24**
  - ook in het Duits: **12**
  - ook in het Fries: **1**
  - ook in een andere taal of talen, namelijk: Arabisch (3), Roemeens (2), Spaans (2), Zweeds (2), Bulgaars (1), Grieks (1), Koreaans (1), Mandarijn Chinees (1), Russisch (1), Turks (1).
- *Bij onze respondenten spant Engels de kroon als de andere taal waarin ze les krijgen of kregen (32), maar ook Frans wordt vaak vermeld (24) en ook Duits is sterk aanwezig (12). Fries wordt slecht één keer genoemd en dat is minder dan Arabisch (3), Roemeens (2), Spaans (2) en Zweeds (2). Het valt op dat de respondenten zelf een brede variatie aan andere talen hebben toegevoegd.*

2.3 Vind of vond je het verrijkend in een andere taal dan Nederlands les te krijgen?

39 respondenten.

- ja, voor zowel mijn beheersing van deze andere taal als andere vakinhouden: **17**
- ja, voor mijn beheersing van deze andere taal, maar niet voor andere vakinhouden: **18**
- nee, want het is of was voor mij altijd moeilijker dan van meerwaarde: **4**
- geen idee, want dat heb ik zelf niet meegemaakt: **0**

- *Bijna alle respondenten zien de meerwaarde van les krijgen in een andere taal voor hun eigen beheersing van deze andere taal, maar ze zijn sterk verdeeld over de vraag of les krijgen in deze andere taal ook een meerwaarde heeft voor andere, niet-talige vakinhouden: een even grote groep vindt wel (17) als van niet (18). De groepen die het één of ander vinden, vallen niet samen met de groepen die dit wel of niet zelf hebben meegemaakt. Tot slot zien enkele respondenten geen enkele meerwaarde omdat zij andere instructietalen altijd moeilijker vinden of vonden (4).*

2.4 Vind of vond je het moeilijker in een andere taal dan Nederlands les te krijgen?

38 respondenten.

- ja, ik vind of vond het altijd moeilijker: **6**
  - ja, vooral in het begin, maar na verloop van tijd minder: **15**
  - nee, dat maakt of maakte voor mij weinig uit: **12**
  - nee, ik vind of vond het juist gemakkelijker: **5**
  - geen idee, want dat heb ik zelf niet meegemaakt: **0**
- *Iets meer respondenten vinden of vonden les krijgen in een andere taal dan Nederlands moeilijker (21, van wie 6 altijd + 15 vooral in het begin) dan het aantal voor wie het niet echt uitmaakt(e) of juist gemakkelijker is of was (17, van wie 12 neutraal + 5 gemakkelijker).*

2.5 Zou je het gemakkelijker vinden les te krijgen in een andere taal wanneer je jouw eigen taal mag blijven gebruiken voor vragen, taken en examens?

38 respondenten.

- ja, dat zou ik gemakkelijker vinden, zeker in het begin: **14**
  - ja, dat zou ik gemakkelijker vinden, zelfs voor meerdere talen: **9**
  - nee, dat zou ik niet gemakkelijker vinden, maar ook niet moeilijker: **5**
  - nee, dat zou ik juist moeilijker vinden omdat ik dat verwarrend vind: **10**
- *De meeste respondenten zouden het gemakkelijker vinden in een andere taal les te krijgen wanneer ze hun eigen taal mogen blijven gebruiken (23, van wie 14 zeker in het begin en 9 zelfs voor meerdere talen). Een kleinere groep denkt dat ze dat vooral moeilijker zou vinden omdat het verwarrend kan zijn (10). Voor een nog kleinere groep zou het niet veel uitmaken (5).*

2.6 Als je les krijgt in een andere taal, maar jouw eigen taal mag blijven gebruiken, wordt er gebruikgemaakt van “luistertaal”. Zou je hiermee onderwijs in meerdere talen tegelijk willen volgen, ook in talen die je zelf nog minder goed beheerst?

38 respondenten (resultaat 35 door 3 keer geen enkel antwoord).

- ja, dat zou ik zeker willen doen: **7**
- ja, dat zou ik weleens willen proberen: **20**
- dat kan ik niet inschatten, want dat heb ik nog niet meegemaakt: **4**
- nee, want nog meer andere talen vind ik echt te moeilijk: **1**

- nee, want twee of meer talen tegelijk vind ik verwarrend: **3**
- *De meerderheid van onze respondenten zou met “luistertaal” weleens les willen krijgen in talen die ze zelf nog minder goed beheersen (27, van wie 7 zeker en 20 weleens). Een minderheid kan het niet inschatten (4) of zou het te verwarrend (3) of echt wel te moeilijk (1) vinden.*

2.7 In welke andere talen dan Nederlands zou je met “luistertaal” nog les willen krijgen? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

38 respondenten (5 keer geen enkel antwoord).

- in geen enkele andere taal: **4**
- ook in het Engels: **20**
- ook in het Frans: **18**
- ook in het Duits: **12**
- ook in het Fries: **4**
- ook in een andere taal of talen, namelijk: Spaans (**4**), Japans (**2**), Russisch (**2**), Bulgaars (1), Grieks (1), Indonesisch (1), Italiaans (1), Koreaans (1), Mandarijn Chinees (1), Zweeds (1).
- *Bij de andere talen dan Nederlands waarin onze respondenten met “luistertaal” les zouden willen krijgen, zien we hetzelfde beeld als bij de andere talen waarin ze zelf al les krijgen of kregen: vooral Engels, Frans en Duits worden genoemd, al is Engels veel minder (20 i.p.v. 32) en Frans iets minder aangeduid (18 i.p.v. 24), waardoor de kloof tussen de twee verdwijnt, terwijl Duits stabiel blijft (12) en naar verhouding op Engels en Frans nadert. Fries wordt 4 keer genoemd i.p.v. 1 keer. Bij de andere talen die de respondenten zelf hebben toegevoegd, springt Spaans naar de kop (4 i.p.v. 2), verdubbelt Russisch (2 i.p.v. 1), halveert Zweeds (1 i.p.v. 0), komt Japans erbij (2 i.p.v. 0) en verdwijnen Arabisch en Roemeens uit beeld (0 i.p.v. 3 en 2). Ook hierbij valt vooral de brede variatie aan andere talen op.*

2.8 Met “luistertaal” zouden hogescholen en universiteiten samen meer internationale studieprogramma’s in meerdere talen tegelijk kunnen aanbieden, bijvoorbeeld ook online. Zou je dit een meerwaarde vinden en interessant voor jezelf? Waarom wel of niet?

34 respondenten (resultaat 32 door 3 keer extra ja, maar 5 keer geen enkel antwoord).

- ja, dat zou ik zowel een meerwaarde vinden als interessant voor mezelf, want: **18**, want je leert meer talen (4), je kunt internationaal contacten leggen en carrière maken (4), je leert het vakjargon in een andere taal (1), je hoort de uitspraak in een andere taal (1), Engels is een te grote stap voor mij (1), “ik houd van pannenkoeken” in Mandarijn Chinees (1).
- ja, dat zou ik wel een meerwaarde vinden, maar niet interessant voor mezelf, want: **9**, want kan wel interessant zijn voor leerders van een nieuwe taal (2), maar ik beheers zelf al meer talen (3) en ik houd deze talen liever gescheiden (2, van wie 1 vooral de terminologie).

- nee, dat zou ik geen meerwaarde vinden en ook niet interessant voor mezelf, want: **5**, want Engels is het meest internationaal (1), in het hoger onderwijs moet het altijd Nederlands zijn (1) en als het niet in het Nederlands is, gaat de kwaliteit van het onderwijs achteruit (1).
- *Bijna alle respondenten zien de meerwaarde van “luistertaal” voor internationale studieprogramma’s (18 + 9), maar niet noodzakelijk voor zichzelf (9). Als grootste voordelen worden genoemd dat je meer talen leert beheersen en internationaal kunt samenwerken. Respondenten die het voor zichzelf niet interessant vinden, zeggen al genoeg talen te beheersen en deze liever gescheiden te willen houden, maar zien wel de meerwaarde voor anderen. Een kleine groep ziet geen enkele meerwaarde en vindt het ook niet interessant voor zichzelf (5), maar terwijl de één hierbij zweert bij het Engels om te internationaliseren, houdt de ander juist vast aan het Nederlands of aan de kwaliteit van het hoger onderwijs.*

2.9 Zie je nog andere mogelijkheden om zelf met “luistertaal” aan de slag te gaan? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

33 respondenten (5 keer geen enkel antwoord).

- geen idee, ik kan mij niets voor de geest halen: **7**
- persoonlijk, met familie, vrienden of kennissen: **14**
- in mijn eigen omgeving, met burens, in de winkel of op de markt: **8**
- professioneel, met collega’s, klanten of het publiek: **13**
- internationaal, met gamers, tiktokkers of businesspartners: **11**
- ook in andere situaties, zoals: **2**, want dat doen we eigenlijk al veel met liedjes, films en YouTube, maar vaak met Engels en lage kwaliteit (1) en op vakantie (1).
- *De meerderheid van onze respondenten ziet nog wel meer toepassingsmogelijkheden voor “luistertaal”, zowel persoonlijk (14) als professioneel (13) en zowel in de eigen omgeving (8) als internationaal en op vakantie (11 + 1). Een kleine groep ziet deze niet meteen (7) en één iemand vindt dat we “luistertaal” al vaak gebruiken, zij het vooral met Engels en lage kwaliteit.*

Vingerwijzingen voor ons beleid rond internationaliseren

- Jongeren zijn goed bekend met les krijgen in andere talen dan Nederlands, vooral tijdens de andere taalvakken Engels, Frans en Duits, maar ook met anders-, twee- en meertalig onderwijs, “Content and Language Integrated Learning” en nog heel andere moderne talen. Deze talige diversiteit zou in het onderwijs nog meer kunnen worden aangesproken.
- Jongeren zien de meerwaarde van les krijgen in andere talen dan Nederlands om deze beter te leren beheersen, maar niet noodzakelijk voor niet-talige vakinhouden. Ook jongeren die dit hebben meegemaakt, zijn hiervan niet zomaar overtuigd. Over het inwisselen van Nederlands als instructietaal moet dus altijd goed blijven worden nagedacht, ook voor jongeren die het gebruik van andere instructietalen moeilijker blijven vinden.
- Veel jongeren denken dat les krijgen in een andere taal met “luistertaal” gemakkelijker zou zijn en nog meer zouden het weleens willen uitproberen, ook in talen die ze nu nog zelf minder goed beheersen. Naast de klassieke schooltalen Engels, Frans en Duits, worden hiervoor uiteenlopende andere talen genoemd, zoals Spaans, Russisch en Japans, en dit zijn niet noodzakelijk de talen die de jongeren nu al zelf goed beheersen.
- Jongeren zien de meerwaarde van “luistertaal” voor internationale studieprogramma’s om meer talen te leren en internationaal samen te werken, maar niet noodzakelijk voor zichzelf wanneer ze zelf al meerdere andere talen beheersen en deze liever gescheiden houden.
- Jongeren zien nog wel meer toepassingsmogelijkheden voor “luistertaal”, zowel persoonlijk als professioneel en zowel in de eigen omgeving als internationaal. Een respondent wijst er terecht op dat we “luistertaal” al vaak gebruiken in onze populaire cultuur met het Engels. Dit kan helpen het nog breder bekend te maken en ook met andere talen toe te laten passen.